

Anonimizált változat

Fordítás

C-567/20 – 1

C-567/20. sz. ügy

Előzetes döntéshozatal iránti kérelem

A benyújtás napja:

2020. október 29.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Općinski građanski sud u Zagrebu (Horvátország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2020. október 15.

Felperes:

A.H.

Alperes:

Zagrebačka banka d.d.

[...]

Az Općinski građanski sud u Zagrebu (zágrábi városi polgári bíróság, Horvátország) [...] a zágrábi A.H. felperes, [...], [...], és a Zagrebačka banka d.d. [...] Zágráb [...] [...] között megállapítás és fizetés tárgyában folyamatban lévő jogvitában az Európai Unió működéséről szóló szerződés 267. cikkének megfelelően az Európai Unió Bírósága elé a következő

ELŐZETES DÖNTÉSHOZATAL IRÁNTI KÉRELMET

terjeszti elő

I. A kérdést előterjesztő bíróság megjelölése

II. [...] Az alapeljárásban részt vevő felek

Felperes[:] Z-i A.H. [...]

Alperes[:] Z-i Z.b.d.d. [...]

Az Európai Unió Bírósága elé előzetes döntéshozatal céljából az uniós jog, pontosabban a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv értelmezésével kapcsolatban a következő kérdéseket terjeszti elő:

1) Úgy kell-e értelmezni a Bíróság ítélkezési gyakorlatában, különösen a C-118/17. sz. Dunai ügyben adott értelmezés szerint a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13 irányelv¹ 6. cikkének (1) bekezdését, hogy a hitelfelvevő fogyasztó [eredeti 2. o.] és a bank közötti szerződéses viszonyba történő jogalkotói beavatkozás nem foszthatja meg a fogyasztókat attól a jogtól, hogy a bank által a tisztességtelen szerződési feltételek alkalmazásával a fogyasztók rovására jogalap nélkül szerzett összes előny visszatérítéséhez való jog érvényesítése érdekében bírósági úton vitassák az eredeti szerződés vagy a törvény alapján megkötött kiegészítő megállapodás feltételeit, abban az esetben, ha a jogalkotó beavatkozása következtében a fogyasztók önként beleegyeztek az eredeti szerződéses viszony módosításába a bankok számára törvényben előírt, arra vonatkozó kötelezettség alapján, hogy a fogyasztók részére ajánlják fel e lehetőséget, és nem pedig – mint a Dunai ügyben – közvetlenül a beavatkozó törvény alapján?

2) Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén az e két személy, a hitelfelvevő és a bank, között folyamatban lévő eljárásban eljáró nemzeti bíróság – amely a Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (a fogyasztói hitelről szóló törvényt módosító és kiegészítő törvény) Vrhovni sud (legfelsőbb bíróság, Horvátország) által értelmezett rendelkezéseit nem tudja a 93/13 irányelv követelményeivel összhangban értelmezni – jogosult-e és/vagy köteles-e arra, hogy ezen irányelv és az Európai Unió Alapjogi Chartájának 38. és 47. cikke alapján mellőzze e nemzeti törvénynek a Vrhovni sud (legfelsőbb bíróság) általi értelmezésnek megfelelő alkalmazását?

AZ ÜGY TÉNYÁLLÁSA ÉS KÖRÜLMÉNYEI

2007. október 15-én a felperes, A.H. mint fogyasztó, az alperessel, a Zagrebačka banka d.d.-vel, mint hitelezővel lakáscélú hitel-megállapodást kötött, amelynek alapján a bank egy svájci frankban (CHF) meghatározott, 309 373,82 CHF összegű, a Hrvatska narodna banka (Horvát Nemzeti Bank, a továbbiakban: HNB)

¹ HL 1993. L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.

hitel folyósításának napján érvényes középárfolyama alapján kunában (HRK) kifizetett hitelt nyújtott a fogyasztónak, a felperes pedig a HNB a svájci frankhoz viszonyított középárfolyama alapján kunában törlesztette a hitelt.

2. Ebbe az előzetesen kidolgozott és szabványos hitelszerződésbe az alperes a szerződés 1. cikkében olyan rendelkezést foglalt, amely szerint a szerződés pénzneme svájci frank, a hitel törlesztését a szerződés 7. cikkében oly módon kötötte e devizához, hogy a felperes havi és együttes hitelkötelezettségét a kuna nemzeti valuta svájci frankhoz viszonyított volatilitása alapján határozták meg, a 2. cikkben pedig kikötötte, hogy a változó kamatláb a bank döntése alapján, pontos, világos és ellenőrizhető változási mutatók megadása nélkül fog módosulni, azaz annak megadása nélkül, hogy a szerződés említett feltételei milyen módon függenek össze a felperes teljes hitelkötelezettségének megállapításával.
3. A felperes hangsúlyozza, hogy az alperes azáltal, hogy a szerződésbe olyan tisztességtelen és semmis feltételt illesztett be, amely meghatározta a tőkéhez kapcsolt devizát (svájci frank), azaz a kamatlábak oly módon történő változására vonatkozó tisztességtelen feltételt illesztett be, hogy e kamatlábak magának a banknak a döntése alapján változnak, és az alperes e feltételt sem a szerződés megkötését megelőzően, sem annak tartama alatt nem tárgyalta meg egyedileg a felperessel, nem adott tájékoztatást a svájci frank pénznemként történő kiválasztásával kapcsolatos kockázatról, és nem határozta meg a kamatláb változását befolyásoló pontos mutatókat és e mutatók kiszámítási módját, a Zakon o zaštitni potrošača (a fogyasztóvédelemről szóló törvény, a továbbiakban: ZZP), a Zakon o obveznim odnosima (a kötelmi viszonyokról szóló törvény, a továbbiakban: ZOO) rendelkezései, a jóhiszeműség és tisztességesség követelményével – mint a kötelmi jog alapvető követelményeivel –, valamint az uniós joggal, mindenekelőtt a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK tanácsi irányelvvel (a továbbiakban: 93/13 irányelv) – amelynek a rendelkezéseit a Zakon o zaštitni potrošača (a fogyasztóvédelemről szóló törvény) ültette át a nemzeti jogba – ellentétes módon járt el, amivel a szerződéses felek jogaiban és kötelezettségeiben egyenlőtlenséget idézett elő, és mindezt a felperes mint fogyasztó rovására.

[eredeti 3. o.]

4. A felperes egy olyan kollektív bírósági eljárásra hivatkozik, amely az alperes ellen a fogyasztók – köztük jelen eljárás felperese – érdekeinek védelme érdekében a Trgovački sud u Zagrebu (zágrábi kereskedelmi bíróság, Horvátország) (ügyszám: [...]) előtt [...] ügyszámon indult és zárult le.
5. Ez az eljárás hét évig tartott, a kollektív bírósági eljárás időbeli áttekintése az alábbiakban található:

– 2013. július 4-én a Trgovački sud u Zagrebu (zágrábi kereskedelmi bíróság) [...] ítéletében megállapította, hogy mind a nyolc alperes bank² – egyben a másik eljárás elsőrendű alpereseként a jelen ügy alperese – megsértette a fogyasztók kollektív érdekeit és jogait azáltal, hogy a 2004 és 2008 közötti időszakban olyan hitelszerződéseket kötött, amelyekben semmis és tisztességtelen szerződési feltételeket alkalmazott, mégpedig oly módon, hogy e fogyasztói szerződésekben devizaként a svájci frankot határozta meg, amely devizához a hitel törlesztése kötve volt, ami azt jelenti, hogy a meghatározott általános kamatláb a hitelkötelezettség tartama alatt a bank egyoldalú döntésének megfelelően változott.

– 2014. június 13-án a bankok – köztük a jelen ügy alperesének mint az említett eljárás elsőrendű alperesének – fellebbezése tárgyában eljáró Visoki Trgovački sud RH (a Horvát Köztársaság kereskedelmi fellebbviteli bírósága) [...] ítéletében megállapította, hogy a bank egyoldalú döntései alapján módosított kamatlábra vonatkozó feltétel tisztességtelen és semmis, míg a svájci frank pénznemként történő meghatározására vonatkozó feltételt érvényesnek minősítette.

– 2015. április 9-én a Vrhovni sud RH (a Horvát Köztársaság legfelsőbb bírósága) a bankok – köztük a másik eljárás elsőrendű alpereseként a jelen ügy alperese – felülvizsgálati kérelmének elbírálását követően a [...] határozatával helybenhagyta a Visoki Trgovački sud RH (a Horvát Köztársaság kereskedelmi fellebbviteli bírósága) ítéletét, megállapítva, hogy a bank döntése alapján módosított kamatlábra vonatkozó feltétel tisztességtelen és semmis, a fogyasztók képviselője felülvizsgálati kérelmének elbírálását követően pedig megállapította, hogy a svájci frank pénznemként történő meghatározására vonatkozó feltétel érvényes.

– 2016. december 13-án az Ustavni sud RH (a Horvát Köztársaság alkotmánybírósága) a fogyasztók képviselője alkotmányjogi panaszának elbírálását követően a CHF pénznemként történő meghatározására vonatkozó részében hatályon kívül helyezte a Vrhovni sud RH (a Horvát Köztársaság legfelsőbb bírósága) határozatát, és újbóli határozathozatal céljából az ügyet visszautalta e bíróság elé.

– 2017. október 3-án a Vrhovni sud RH (a Horvát Köztársaság legfelsőbb bírósága) [...] határozatot hozott, amely alapján újbóli határozathozatal céljából a svájci frank pénznemként történő meghatározására vonatkozó részében az ügyet visszautalta a Visoki Trgovački sud RH (a Horvát Köztársaság kereskedelmi fellebbviteli bírósága) elé.

– 2018. június 14-én a Visoki Trgovački sud RH (a Horvát Köztársaság kereskedelmi fellebbviteli bírósága) [...] határozatot hozott, amely tisztességtelennek és semmisnek nyilvánította a svájci frank pénznemként történő

2 A Sberbank d.d. kivételével, azonban a későbbiekben e bankkal szemben is a többi bankkal szemben hozott ítélettel megegyező ítélet született.

meghatározására vonatkozó feltételt, mégpedig oly módon, hogy a bankok – következésképpen a másik eljárás elsőrendű alpereseként a jelen ügy alperese is – a 2004 és 2008 közötti időszakban olyan hitelszerződéseket kötöttek, amelyekben semmis és tisztességtelen szerződési feltételeket alkalmaztak, mégpedig oly módon, hogy a vitatott fogyasztói szerződésekben olyan devizát határoztak meg, amelyet a hitel törlesztéséhez kötöttek, és e deviza a svájci frank volt. A Visoki Trgovački sud RH (a Horvát Köztársaság kereskedelmi fellebbviteli bírósága) a svájci frank pénznemként történő meghatározására vonatkozó részében valamennyi bank tekintetében – és ezáltal a jelen ügy alperese tekintetében is – helybenhagyta az elsőfokú bíróság 2013. évi ítéletét.

– 2019. szeptember 3-án a Vrhovni sud RH [a Horvát Köztársaság legfelsőbb bírósága] a bankok – ezáltal a másik eljárás elsőrendű alpereseként a jelen ügy alperese – felülvizsgálati kérelmének elbírálását követően [...] ítéletében helybenhagyta a Visoki Trgovački sud RH (a Horvát Köztársaság kereskedelmi fellebbviteli bírósága) 2018. június 14-i ítéletét.

6. A fogyasztók kollektív jogi védelmére irányuló eljárás eredménye végső soron az, hogy mind a svájci frank pénznemként történő meghatározására vonatkozó feltételt, mind pedig a bank döntése alapján módosított kamatlábra vonatkozó feltételt tisztességtelennek és semmisnek nyilvánították valamennyi svájci frankra vonatkozó devizakikötést tartalmazó, alperes bankokkal a vitatott időszakban kötött hitelszerződésben **[eredeti 4. o.]**, azaz jogerősen megállapításra került, hogy a jelen eljárás alperese, a Zagrebačka banka d.d. (a másik eljárás elsőrendű alpereseként) a 2003. szeptember 10. és 2008. december 31. közötti időszakban megsértette a fogyasztók kollektív érdekeit és jogait – és így a felperes érdekeit és jogait –, oly módon, hogy a megkötött hitelszerződésekben olyan tisztességtelen szerződési feltételt alkalmazott, amely alapján a megállapított általános kamatláb a hitelkötelezettség tartama alatt a bank egyoldalú döntéseinek megfelelően változott, és amelyet egyedileg nem tárgyaltak meg, amely feltétel semmis, azaz jogerősen megállapítást nyert, hogy a 2005. április 1. és 2008. december 31. közötti időszakban megsértette a fogyasztók – és így a felperes – érdekeit és jogait, amikor a hitelszerződés megkötésekor olyan semmis és tisztességtelen szerződési feltételeket alkalmazott, amelyek alapján meghatározott egy devizát (a svájci frankot), amelyet a tőkéhez kötöttek, továbbá sem a szerződések megkötését megelőzően, sem pedig azok tartama alatt vállalkozásként nem tájékoztatta teljes körűen a fogyasztókat az összes, a teljes körű tájékoztatáson alapuló fontos döntés meghozatala szempontjából lényeges paraméterről, amivel a szerződő felek jogaiban és kötelezettségeiben egyenlőtlenséget idézett elő, és ezért az alperes a Zakon o zaštitni potrošača (a fogyasztóvédelemről szóló törvény) és a Zakon o obveznim odnosima (a kötelmi viszonyokról szóló törvény) akkoriban hatályos rendelkezéseivel ellentétes módon járt el.
7. A hivatkozott kollektív bírósági eljárásban a határozat elfogadásakor a 93/13 irányelvet alkalmazták, a nemzeti bíróságok pedig a nemzeti jog rendelkezéseinek értelmezéséhez a határozatok meghozatala során az Európai Unió Bíróságának a

C-484/08. sz. Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid és a C-26/13. sz. Kásler ügyben adott értelmezését vették figyelembe.

8. A Horvát Köztársaságban hatályban lévő rendelkezéseknek – a Zakon o parničnom postupku (polgári perrendtartásról szóló törvény) (502c. cikk) és a Zakon o zaštitni potrošača (a fogyasztóvédelemről szóló törvény) (138a. cikk) rendelkezéseinek – megfelelően, és a kollektív jogvédelmi ügyben hozott ítéletek alapján a fogyasztók – így a felperes is – jogosulttá váltak arra, hogy egyedi eljárásokban követeljék a bankok által jogtalanul szerzett előnyök visszatérítését, és ezért indította meg a fogyasztó a jelenleg a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő bírósági eljárást (ügyszám: [...]).

A JOGALKOTÓ BEAVATKOZÁSA

9. 2015. szeptember 30-án a Horvát Köztársaság elfogadta a Zakon o izmjenama o dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju-t (a fogyasztói hitelről szóló törvényt módosító és kiegészítő törvény, a továbbiakban: ZID ZPK 2015), és e törvény alapján a hitelfelvevők részére felajánlották hitelkötelezettség svájci frankról euróra történő átváltásának lehetőségét.
10. A felperes e lehetőséggel oly módon élt, hogy a hitelszerződést kiegészítő megállapodást kötött, és e kiegészítő megállapodás alapján hitelét svájci frankról euróra váltották át. Az átváltás tehát nem nemzeti pénznemre (kunára) történt, hanem egy másik külföldi pénznemre, az euróra.
11. Úgy tűnik tehát, hogy a jelen konkrét eljárásban felmerülő kulcsfontosságú kérdésként éppen a Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (a fogyasztói hitelről szóló törvényt módosító és kiegészítő törvény) jogkövetkezményeinek kérdése minősül.
12. Az átváltás céljából a ZID ZPK 2015 konkrét módszertant határozott meg a fogyasztók új hitelkötelezettsége összegének kiszámításához, amely lényegében azon alapult, hogy a svájci frankot a hitel kezdetétől fogva euróra kell átváltani annak érdekében, hogy a hitel olyan új, euróban kifejezett tőkeösszege álljon 2015. szeptember 30-ig rendelkezésre, amely alapján a hitelfelvevő ezen időponttól kezdve tovább fogja hitelét törleszteni. Az átváltás módját a ZID ZPK 2015 19c. cikke határozta meg, és az átváltás azon alapult, hogy a fogyasztó által a ténylegesen fennálló hitel jogcímén kifizetett valamennyi összeget egy modellezett, fiktív euróalapú hitel [eredeti 5. o.] feltételeivel hasonlították össze, a tényleges kifizetésekkel zárták le a fiktív hitelt, és eszerint számolták ki a hitel összegét 2015. szeptember 30-ára. Ezen összehasonlítás alapján a fogyasztók a kifizetett összegek tekintetében alulfizetéssel vagy túlfizetéssel rendelkeztek. Ezen állapot alapján felajánlották a fogyasztóknak a hitelszerződést a hitel további törlesztése tekintetében kiegészítő megállapodás megkötésének lehetőségét, amit a ZID ZPK 2015 19e. cikkének (1) bekezdése szabályozott.

13. A felpereshez hasonló hitelfelvevők a hitel összegének ily módon történő kiszámítását követően a törvényben rögzített „Izračun konverzije kredita”-nak („hitel-átalakítási kalkulátor”) megfelelően az eredeti hitelszerződéseket kiegészítő megállapodást írhattak alá, így a felperes 2015. szeptember 30-tól e kiegészítő megállapodásnak megfelelően egy euró-alapú hitelt törlesztett, új hitel-tőkeösszeggel és új, a jövőre nézve meghatározott kamatláb-számítási móddal.
14. A kérdést előterjesztő bíróság rámutat arra, hogy a bank a ZID ZPK 2015 19e. cikkének megfelelően vagy új hitelszerződés vagy a fennálló „régii” hitelszerződést kiegészítő megállapodás megkötését ajánlhatta fel a fogyasztónak, és hogy a bank úgy döntött, hogy a hitelfelvevőnek a hitelszerződést kiegészítő megállapodás megkötését ajánlja fel, ami magának a kiegészítő megállapodásnak az 1. cikkében is egyértelműen szerepel, és amely megállapítja, hogy a felek kiegészítő megállapodást kötnek, ennek megfelelően a jelen kiegészítő megállapodás 24. cikke a következőképpen szól:

24. cikk.

„Az eredeti szerződés további feltételei, és esetlegesen jelen időpontig megkötött kiegészítő megállapodások változatlanok, és továbbra is hatályban maradnak.”

A fennálló szerződéses jogviszony azonosságát így biztosították.

15. A ZID ZPK 2015 célja a svájci frank alapú hitelekkel rendelkező hitelfelvevők az euróalapú hitelekkel rendelkező hitelfelvevőkkel azonos helyzetbe hozása volt, amit a fentiekben leírt módon értek el, a törvény célját pedig a ZID ZPK 2015 19b. cikke foglalta magában és határozta meg.
16. Úgy tűnik, hogy a jelen ügyben felmerülő vitás kérdés a felperes mint fogyasztó részére nyújtandó visszatérítés kérdése, mivel a felperes fogyasztóként a jelen eljárásban arra hivatkozik, hogy a ZID ZPK 2015 nem biztosított visszatérítést a svájci frank alapú hitelekkel rendelkező hitelfelvevőknek oly módon, hogy a bankok visszatérítsék a tisztességtelen és semmis hitelszerződések, azaz a svájci frank pénznemként történő meghatározására és a kamatokra vonatkozó tisztességtelen és semmis szerződési feltételek alapján szerzett előnyt, ami biztosította volna a fogyasztó számára, hogy jogi és ténybeli szempontból az eredeti helyzetbe kerüljön.
17. Ennek bizonyításaképpen a fogyasztó hangsúlyozza, hogy a hitelt az átalakítás időpontjáig, azaz 2015. szeptember 30-ig pontosan úgy alakították át, hogy figyelembe vették és alkalmazták a svájci frank pénznemként történő meghatározására, valamint a bank döntése alapján megváltoztatott kamatlábra vonatkozó feltételt, tehát az átváltás szempontjából a svájci frankra vonatkozó devizakikötést érvényesnek tekintették, és az átváltás keretében a svájci frank alapú hitelekhez hasonlóan ugyanazokat a tisztességtelen, a bank egyoldalú döntése alapján megváltoztatott kamatlábakat alkalmazták, míg 2015. szeptember 30-át követően a hitelt az euróra vonatkozó devizakikötés alkalmazásával és a

jövőre nézve oly módon meghatározott új kamatlábbal törlesztették, hogy az új kamatláb 5,84% volt, és azt az alperes a „vidd vagy hagyd ott” elv alapján ismételen önkényesen határozta meg.

18. Ezen felül a felperes hangsúlyozza, hogy a szerződést kiegészítő megállapodás megkötésekor a fogyasztónak egyáltalán nem volt lehetősége a neki felajánlott kiegészítő megállapodást megtárgyalni, mivel ha fenntartásokat fogalmazott volna meg a kiegészítő megállapodás bármely aspektusával kapcsolatban, és a kiegészítő megállapodást nem írta volna alá, az azt jelentette volna, hogy nem vonatkozik rá az átváltás, amelyet a ZID ZPK 2015 19e. cikkének (5) bekezdésében meghatározott 30 napos határidőben kellett elfogadni.
19. A felperes tehát arra hivatkozik, hogy a részére történő visszatérítés egyáltalán nem képezte e törvény tárgyát, a visszatérítés összegét maga a törvény nem állapította meg, és sem a „kalkulátorban”, sem pedig a szerződést kiegészítő megállapodásokban **[eredeti 6. o.]** nem került sor azon egyéni előny kiszámítására, amelyben a bank a hitelszerződés alapján jogtalanul részesült, így jelen jogvitában a felperes esetében nem került sor a felperest megillető visszatérítés összegének ilyen kiszámítására. A felperes ezt a keresetlevéllel együtt benyújtott számíttással bizonyítja. Az átváltási kalkulátor alapján az átváltást követően a teljesített fizetések és az euróalapú fiktív hitel összege közötti különbség címén a fogyasztó javára túlfizetést állapítottak meg, mégpedig 119 406,91 HRK összegben, amely összeget nem fizették vissza a fogyasztónak, hanem a ZID ZPK 2015 19c. cikke (1) bekezdése c) pontjának megfelelően az euróra történő átváltást követően fokozatosan a hitel jövőbeni havi törlesztőrészleteinek kifizetésére használták fel oly módon, hogy e túlfizetés a fizetendő havi törlesztőrészlet legfeljebb 50 %-át érthette el. A fogyasztó által a keresetlevélhez mellékelte számításából azonban kitűnik, hogy a bank a fogyasztó rovására jogalap nélkül 340 364,19 HRK összegű, az átváltásból származó előnyhöz jutott.
20. Másrészt a jelen eljárásban alperes bank úgy véli, hogy a felperes már önmagában az átváltással és a kiegészítő megállapodás megkötésével elvesztette az eredeti szerződésben foglalt feltételek tisztességtelen jellege megállapításának, és ennek alapján a visszatérítés jogalapját, mivel a hitelt visszamenőlegesen úgy számították ki, mintha azt az első naptól euróban határozták volna meg, így nem szükséges pénzügyi szakvéleményt készíteni ahhoz, hogy a bank által az eredeti szerződés tisztességtelen feltételei alapján jogalap nélkül megszerzett pontos összeg meghatározható legyen.
21. A kiegészítő megállapodás megvizsgálását követően a kérdést előterjesztő bíróság megállapította, hogy a felperes soha nem állt el követeléseinek érvényesítésétől, nem mondott le sem a teljes visszatérítéshez való jogáról, sem a keresetindításhoz és a jogi védelemhez való jogáról, továbbá hogy törvény semmilyen ilyen joglemondásról nem rendelkezett. Ezenfelül a nemzeti jogszabály – a Zakon o zaštitni potrošača (a fogyasztóvédelemről szóló törvény) 41. cikke – előírja, hogy a fogyasztó nem mondhat le jogairól, és e jogait nem lehet korlátozni sem, és maga

a ZID ZPK 2015 is hasonlóképpen rendelkezik a 19e. cikkében, amely rendelkezés megtiltotta a bankoknak, hogy a kiegészítő megállapodásokban a fogyasztókat megillető bármilyen jogról való lemondásra vonatkozó kikötést foglaljanak, és eszerint a Bíróság Ibercája Banco ítélete (C-452/18) a kérdést előterjesztő bíróság általi értelmezésének megfelelően a fogyasztó a részére a 93/13 irányelv által biztosított védelemről kizárólag akkor mondhat le, ha az a fogyasztó szándékában áll, és e szándékát egyértelműen, önkéntesen és tudatosan juttatja kifejezésre.

22. A kérdést előterjesztő bíróság érvelése szerint a ZID ZPK 2015 célja elsősorban szociális és gazdasági jellegű volt; a törvénynek meg kellett könnyítenie a fogyasztók számára a hitel törlesztését, és 2015. szeptember 30-ától olyan helyzetbe kellett őket hoznia, hogy a hitelt oly módon törleszthessék, ahogyan azt az euróra vonatkozó devizakikötést tartalmazó hitelszerződéseket kötő fogyasztók tették. Erre utal az a tény is, hogy 2015. szeptember 30-ig a ZID ZPK 2015-ben nem helyesbítették a kamatlábra vonatkozó rendelkezést, így maga a ZID ZPK 2015 sem határozta meg például a kamatok átváltás során történő kiszámítására szolgáló konkrét módszertant; e törvény nem eredményezte a hitelek kuna-alapú hiteleké történő átalakítását sem, a svájci frank mellőzésével.
23. A kérdést előterjesztő bíróság szintén megjegyzi, hogy a ZID ZPK 2015 az egyes fogyasztók tekintetében valóban nem határozta meg a hitelszerződés tisztességtelen feltételei, a kamatok és a deviza miatt a fogyasztót ért kárnak megfelelő egyéni összeget, azaz nem határozta meg a vállalkozás által jogalap nélkül kapott összegeket.
24. A kérdést előterjesztő bíróság felhívja a figyelmet a tényre, hogy a ZID ZPK 2015-t 2015. szeptember 30-án, tehát a kamatokra vonatkozó feltétel semmiségét megállapító jogerős határozat meghozatalát követően, azonban azt megelőzően fogadták el, hogy jogerős határozatot hoztak volna a svájci frank pénznemként történő meghatározására vonatkozó feltétel semmiségéről. Így a törvény hatálybalépésének időpontjában a svájci frankra vonatkozó feltételt még nem nyilvánították tisztességtelennek és semmisnek, ebben az ügyben a jogerős határozatot csak a hitel átváltását követő három év elteltével hozták meg. Így a hitelt a svájci frank pénznemként történő megállapítására vonatkozó, érvényesnek tekintett feltétel teljes körű tiszteletben tartásával alakították át, ennélfogva az, hogy a hitelt pont a svájci frank pénznemként történő meghatározására és a bank döntése alapján megváltoztatott kamatokra vonatkozó feltétel alapján alakították át, és az, hogy e feltételeket figyelembe vették magában az átváltási kalkulátorban is, továbbá abban a helyzetben, amikor maga a törvény sem nyilvánította a pénznem megállapítására, sem pedig a bank döntése alapján megváltoztatott kamatlábra vonatkozó feltételt **[eredeti 7. o.]** tisztességtelennek/tisztességesnek, sem pedig semmisnek/érvényesnek, azt jelenti, hogy e kérdést már a kezdetektől fogva bírósági eljárás keretében kellett vizsgálni.
25. A fenti körülmény azért releváns, mert a ZID ZPK 2015 elfogadására és a kiegészítő megállapodás 2016-os megkötésére a Horvát Köztársaságnak az

Európai Unióhoz való csatlakozását követően került sor, így az Európai Unió Bíróságának hatásköre nem vitatott, és a Bíróságnak konkrét ügyben feltett kérdésekre kell válaszolnia.

26. Következésképpen a felperes az átváltás után és azt követően, hogy a svájci frank pénznemként történő megállapítására vonatkozó feltételt a kollektív jogi védelemre irányuló eljárásában tisztességtelennek minősítették, a bank által jogalap nélkül szerzett előnyöket a visszatérítés összegeként kiszámítva, a kérdést előterjesztő bíróságtól mindazon előnyök visszatérítését követeli, amelyekben a bank a hitelszerződés alapján részesült, valamint megállapítja és bizonyítja, hogy az átváltás a visszatérítést nem tette számára lehetővé, valamint hogy azt a tőke részben történő csökkentése révén csak részben tette lehetővé, hangsúlyozza azonban, hogy a hitel fennmaradó tőkéje még mindig magasabb annál, mint amekkorának az átváltás időpontjában ténylegesen lennie kellett volna, amennyiben kiküszöbölték volna a svájci frank pénznemként történő megállapítására és a bank döntése alapján megváltoztatott kamatlábra vonatkozó tisztességtelen feltételt.
27. Ennélfogva a felperes a jelen bírósági eljárásban azt igyekszik bizonyítani, hogy az átváltásnak köszönhetően nem került vissza az eredeti, azaz olyan helyzetbe, mintha a vitatott feltételek vagy maga a szerződés sem létezne, hanem kizárólag az euróhoz kötött modellezett hitelt törlesztené, és így nem kapott visszatérítést, és a bank nem térítette vissza az jogalap nélkül szerzett összes előnyt.
28. A jogalap nélkül szerzett előnyök összege meghatározható a jelen bírósági eljárás keretében, és a felperes a keresetéhez ezt alátámasztó szakértői jelentést csatolt.

A VRHOVNI SUD RH (a Horvát Köztársaság legfelsőbb bírósága) ELŐTTI JOGEGYSÉGI ELJÁRÁS

29. A fogyasztót érintő jelen egyedi eljárás közben a Vrhovni sud Republike Hrvatske (a Horvát Köztársaság legfelsőbb bírósága) végső fokon eljáró bíróságként 2019. szeptember 11-én úgynevezett „jogegységi eljárást” indított.
30. A Horvát Köztársaság jogrendjében újonnan bevezetett intézményről van szó, amelyet a Zakon o parničnom postupku (a polgári perrendtartásról szóló törvény) 502i. és azt követő cikkei szabályoznak, és amely lehetővé teszi a Vrhovni sud RH (a Horvát Köztársaság legfelsőbb bírósága) számára, hogy konkrét kérdések tekintetében valamennyi folyamatban lévő és későbbiekben megindított egyedi ügyben eljáró alsóbb fokú bíróságra nézve kötelező jogi álláspontot fogalmazzon meg, amit a Zakon o parničnom postupku polgári perrendtartás (a polgári perrendtartásról szóló törvény) 502n. cikke szabályoz.
31. A Vrhovni sud RH (a Horvát Köztársaság legfelsőbb bírósága) a jogegységi eljárásban (ügyszám: [...]) a következő jogkérdésről határozott:

„Nemlétezőnek vagy semmisnek kell-e tekinteni a Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (a fogyasztói hitelről szóló törvényt módosító és kiegészítő törvény) (Narodne novine, 102/15. sz.) alapján kötött, hitelátalakításról szóló megállapodást abban az esetben, ha semmiek az eredeti hitelszerződés feltételei, amelyben változó kamatlábban és devizakikötésben állapodtak meg?”

2020. március 4-én a Vrhovni sud RH (a Horvát Köztársaság legfelsőbb bírósága) az alábbi határozatot hozta:

„A Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (a fogyasztói hitelről szóló törvényt módosító és kiegészítő törvény) (Narodne novine, 102/15. sz.) alapján kötött, hitelátalakításról szóló megállapodás abban az esetben vált ki joghatásokat, és abban az esetben érvényes, [eredeti 8. o.] ha az eredeti hitelszerződésnek a változó kamatlábra és devizakikötésre vonatkozó feltételei semmiek.”

32. Ezt követően a nemzeti bíróságok ítélkezési gyakorlatában kétségek merültek fel, és a bíróságok eltérően értelmezték ezt a jogegységi eljárás keretében hozott határozatot, azaz a kétségek az e határozatban kifejtett megállapításokra és azoknak a fogyasztót a 93/13 irányelv alapján megillető visszatérítésre gyakorolt hatására, és ennél fogva a jelen ügyben hozott jogerős határozatra is vonatkoznak. A kérdést előterjesztő bíróság ezért úgy véli, hogy a Vrhovni sud RH (a Horvát Köztársaság legfelsőbb bírósága) e határozatát, azaz a ZID ZPK 2015 értelmezését az uniós jogba ütközőnek kell tekinteni, annyiban, amennyiben a fentiekben említett törvényt úgy értelmezi, hogy az akadályát képezi visszatérítés kifizetésének a fogyasztó részére.
33. A Vrhovni sud RH (a Horvát Köztársaság legfelsőbb bírósága) a hivatkozott eljárásban, a hitel átalakítását megalapozó kiegészítő megállapodás érvényességéről határozva, határozatának indokolásában megállapította, hogy a kiegészítő megállapodás az eredeti hitelszerződések kiegészítéseként nem lehet tisztességtelen és semmis, még akkor sem, ha a tartalma olyan feltételeken alapul, amelyeket *ex tunc* hatállyal tisztességtelenné és semmisnek nyilvánítottak, mégpedig azzal az indokkal, hogy ez a hitelszerződést kiegészítő, a fogyasztó szempontjából teljes mértékben önkéntes, ZID ZPK 2015 alapján megkötött megállapodás lényegében új szerződéses jogviszonynak minősül, és a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a hitelszerződést kiegészítő megállapodás már pusztán ezen okból is jogszerű, tisztességes és érvényes.
34. A Vrhovni sud (legfelsőbb bíróság) *de facto* megtagadta annak vizsgálatát, hogy a kiegészítő megállapodás tisztességtelenné és érvényesnek minősül-e, azt feltételezve, hogy az tisztességes és érvényes, anélkül hogy egyáltalán értékelte és vitatta volna e kiegészítő megállapodás tisztességes jellegét és érvényességét, miközben az eredeti hitelszerződésnek a szerződés tárgyára (a svájci frank pénznemként történő megállapítása) és az árra (a kamatláb meghatározása)

vonatkozó főbb feltételeit *ex tunc* hatállyal már tisztességtelennek és semmisnek nyilvánították.

35. A Vrhovni sud (legfelsőbb bíróság) a másik eljárásban, jóllehet az uniós jog alkalmazásáról, azaz a nemzeti jogba a Zakon u zašti potrošača (a fogyasztóvédelemről szóló törvény) által átültetett 93/13 irányelv alkalmazásáról és értelmezéséről határozott, nem fordult az Európai Unió Bíróságához előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel az uniós jog értelmezése ügyében, magában a határozatban pedig egyáltalán nem indokolta meg, hogy miért nem terjesztett a Bíróság elé előzetes döntéshozatal iránti kérelmet, így nem tette lehetővé, hogy az uniós jog helyes értelmezésének kérdésében állást lehessen foglalni azon kérdésekkel kapcsolatban, amelyek jelen eljárásban képezik vizsgálat tárgyát.
36. Meg kell állapítani, hogy a Vrhovni sud RH (a Horvát Köztársaság legfelsőbb bírósága) az uniós jog, konkrétan a Dunai ítélet alkalmazásának kérdésével kapcsolatban csak azt állapította meg, hogy a Dunai ítélet nem alkalmazható, mivel ebben az ügyben „eltérő ténybeli körülményekről” volt szó abban az értelemben, hogy a jogalkotó beavatkozása a Dunai ügyben közvetlen volt, míg a Horvát Köztársaság esetében a hitel átváltása önkéntes volt, a bank köteles volt az átváltást felajánlani, a fogyasztónak pedig nem kellett azt elfogadnia és a kiegészítő megállapodást megkötnie, amely esetben a korábbiaknak megfelelően törlesztette volna a hitelt. A szerződő felek akarata nélkül ugyanis nem került volna sor átváltásra.
37. Ennek ellenére a Vrhovni sud RH (a Horvát Köztársaság legfelsőbb bírósága) nem kérte az Európai Unió Bíróságát, hogy ezen eltérő ténybeli körülmények között értelmezze a 93/13 irányelvet.
38. A kérdést előterjesztő bíróság kifejti továbbá, hogy a Vrhovni sud RH (a Horvát Köztársaság legfelsőbb bírósága) jogegységi eljárásában nem adott egyértelműen választ egy kulcsfontosságú kérdésre, mégpedig a fogyasztókat a hitel átváltása ellenére megillető visszatérítés kérdésére, amely kérdés éppen a jelen konkrét ügyben merül fel, a bank pedig hangsúlyozza, hogy a Vrhovni sud RH (a Horvát Köztársaság legfelsőbb bírósága) határozatát úgy kell értelmezni, hogy a hitel átváltását követően a fogyasztó már semmilyen joggal nem rendelkezik arra, hogy visszatérítésben részesüljön, függetlenül attól, hogy valójában kapott-e ilyen teljes körű visszatérítést vagy sem, valamint hogy nem szükséges megállapítani a bank által esetlegesen szerzett előny összegét.
39. Ha így kell érteni a Vrhovni sud RH (a Horvát Köztársaság legfelsőbb bírósága) határozatát, vagyis a ZID ZPK 2015-t így kell értelmezni – és a jelen eljárásban az alperes a határozatot és a ZID ZPK 2015-t éppen így értelmezi – a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy ezen értelmezés ellentétes lehetne az Európai Unió Bíróságának azon értelmezésével, amelyet a Bíróság [eredeti 9. o.] a C-118/17. sz. Dunai ügyben adott, és pont ezen ellentmondás vonatkozna a 93/13 irányelv által nyújtott, jelen ügyben szereplő védelem szintje értelmezésének kérdésére.

40. A kérdést előterjesztő bíróság úgy értelmezi a Dunai ítéletet, hogy a Bíróság olyan jogi álláspontot képviselt a jogalkotó beavatkozásának hatásával kapcsolatban a fogyasztók 93/13 irányelvből eredő jogaira, amely szerint e beavatkozás nem fosztja meg a fogyasztót a visszatérítéshez való jogtól, és főként nem foszthatja meg a fogyasztót attól a jogától, hogy a vállalkozás által a tisztességtelen szerződés vagy feltételek alapján szerzett valamennyi előny megtérítését követelje, és hogy e jogalkotói beavatkozás jellege, azaz hogy az közvetlen vagy önkéntes volt-e, nincs különösebb hatással a teljes körű visszatérítéshez való jogra. Ezenfelül az Ibercaja Banco ítéletből (C-452/18, 29. pont) az következik, hogy a fogyasztó önkéntes megállapodás megkötésekor is csak kifejezetten, szabadon és tudatosan mondhat le a 93/13 irányelvből eredő védelemről, és így a teljes körű visszatérítéshez való jogáról, a kérdést előterjesztő bíróság pedig rámutat arra, hogy a fogyasztó a jelen ügyben nem mondott le a számára biztosított védelemről.
41. A kérdést előterjesztő bíróság szerint ezen érvelést a Dunai ítélet 41. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat erősíti meg, amely szerint a tisztességtelen jelleg és a semmisség megállapításának célja a fogyasztó eredeti jogi és ténybeli helyzetének helyreállítása, oly módon, mintha a tisztességtelen szerződés nem létezne, azaz a tisztességtelen és semmis feltételek nem léteznének, vagy a C-779/18. sz. Mikrokasa ügy (50. pont), illetve a további ítélkezési gyakorlat, amelyben a Bíróság megállapítja, hogy a tisztességtelen jelleg értékeléséből csak kivételesen lehet a mindkét szerződéses felet kötvő törvényi rendelkezéseket tükröző szerződési feltételt kizárni, ami a jelen ügyben nem áll fenn, mivel az átváltás és a hitelszerződést kiegészítő megállapodás megkötése a fogyasztó szándékától függött, aki nem volt köteles a kiegészítő megállapodás megkötésére, és akinek az akarata – mint kulcselem – nélkül nem lett volna sem kiegészítő megállapodás, sem átváltás.
42. A kérdést előterjesztő bíróság így értelmezi a 93/13 irányelvet is, amelynek (10) preambulumbekzdése egyértelműen kimondja, hogy a 93/13 irányelvet az eladók és szolgáltatók, valamint a fogyasztó közötti valamennyi szerződésre alkalmazni kell, amiből az következik, hogy mind az eredeti szerződést, mind a kiegészítő megállapodást alá kell vetni az átláthatóság és a tisztesség szempontjából való értékelésnek, amit a hivatkozott Ibercaja Banco ítélet (C-452/18) 39. pontja is igazol, amely szerint az eredeti tisztességtelen szerződési feltételt módosító szerződési feltétel is tisztességtelennek minősíthető, ha azt egyedileg nem tárgyalták meg, és az a felek jogaiban és kötelezettségeiben egyenlőtlenséget idéz elő.
43. Összefoglalva, a kérdést előterjesztő bíróság úgy értelmezi a 93/13 irányelvet, valamint a Dunai és az Ibercaja Banco SA ítéletet, hogy – függetlenül attól, hogy a nemzeti bíróság hogyan értékeli a jogalkotó beavatkozásai alapján kötött kiegészítő megállapodásokat, vagy attól, hogy a kiegészítő megállapodásokat közvetlen beavatkozásként vagy a felek szabad akaratának kifejeződésekként értékeli-e – e kiegészítő megállapodásoknak nem lehet (és nem is szabad) gyengíteniük a 93/13 irányelvben biztosított védelmet, oly módon, hogy nem

akadályozhatják meg mindazon előnyök visszatérítését, amelyekre a vállalkozás jogalap nélkül tett szert, és ez különösen nem tehető meg a fogyasztók akarata ellenére, úgy, hogy a fogyasztó soha és sehol nem mondott le erről a védelemről és visszatérítésről, és ilyen lemondásról a törvény sem rendelkezett.

44. A kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint ez az értelmezés megfelel az értelmezési hatály elméletének is, amely azon az elven alapul, amely szerint a jogalkotónak a jelen ügyben a ZID ZPK 2015-ben kifejtett szándéka nem az irányelv megsértésére, hanem éppen ellenkezőleg, annak végrehajtására irányult, következésképpen a nemzeti jogi rendelkezést a lehető legnagyobb mértékben az irányelv céljaival és célkitűzésével összhangban kell értelmezni, azaz a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy köteles mellőzni azon nemzeti jogi rendelkezés alkalmazását, amelyet oly módon kellene értelmezni, hogy az sértené a fogyasztó alanyi joga védelmének megvalósulását.

[eredeti 10. o.]

45. A 93/13 irányelvnek konkrét fogyasztóvédelmi célkitűzése és az irányelv ilyen értelmezésének szükségessége a kérdést előterjesztő bíróság szerint az Unicaja banko és Caixabank ítéleten (C-482/13–C-487/13, 38. pont) alapul, és a bíróság figyelembe veszi azt az érvelést, amely szerint a nemzeti jogszabályok – amint arra a Bíróság a Caja de Ahorros ítéletben (C-484/08), illetve Van Hove ítéletének 27. pontjában rámutatott – mindig biztosíthatnak magánál az irányelvnél magasabb és szigorúbb védelmi szintet.
46. Másrészt, ha a Vrhovni sud RH (a Horvát Köztársaság legfelsőbb bírósága) határozatát e konkrét ügyre úgy kellene alkalmazni, hogy a ZID ZPK 2015-t úgy kell értelmezni, hogy a fogyasztót a kiegészítő megállapodás pusztá megkötése megfosztja valamennyi visszatérítéstől, a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy a 93/13 irányelvet így módon a fogyasztó rovására értelmeznék, ami a nemzeti bíróság az Európai Unió működéséről szóló szerződésből eredő azon kötelezettsége megsértésének minősülne, hogy a nemzeti jogot úgy kell értelmezni, hogy el lehessen érni az irányelvben meghatározott célokat és eredményeket.
47. A Vrhovni sud RH (a Horvát Köztársaság legfelsőbb bírósága) határozatának olyan értelmezése, amely szerint a fogyasztók elveszítik visszatérítéshez való jogukat, noha erről e törvény nem rendelkezik, továbbá sem a felek nem állapodtak meg ebben, sem a fogyasztók nem tudtak a hitelszerződést kiegészítő megállapodás megkötésének időpontjában arról, hogy valamiről lemondanának, a kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint sértené az uniós jog azon alapelvét, amely szerint az uniós és a nemzeti jog adott szabályát magának a rendelkezés céljainak a fényében és szellemében kell értelmezni, és ellentétben állna a Bíróság Dominguez ítéletében (C-282/10, 24. és 27. pont) kifejtett álláspontjával, és magának az irányelvnek a preambulumbekzdéseiben, különösen a (9) preambulumbekzdésben megállapított céljával, azaz ellentétes lenne a hivatkozott Dunai ítélet 41. pontjával, valamint az OTP Bank és OTP Faktoring

ítélet (C-51/17) 83. pontjával, amelyben a Bíróság megállapítja, hogy a tisztességtelen jelleg és a semmisség a hitelszerződés megkötésekor kell értékelni és megállapítani, amit egyébként a 93/13 irányelv 4. cikkének (1) bekezdése egyértelműen előír, tehát ebben az értelemben a jogalkotó későbbi beavatkozása, jellegétől teljesen függetlenül, egyáltalán nem releváns, mivel nem vonhatja kétségbe a tisztességtelen jelleg és a semmisség ilyen módon történő megállapítását.

48. Ezen érvelést a kérdést előterjesztő bíróság szerint megerősítik a következő ítéletek: Dziubak ítélet (C-260/18, 52. pont), Unicaja banko és Caixabank ítélet (C-482/13–C-487/13, 37. pont), Banco Primus ítélet (C-421/14, 61. pont), valamint Gutiérrez Naranjo és társai ítélet (C-154/15, C-307/15 és C-308/15, 61. pont).
49. A kérdést előterjesztő bíróság úgy értelmezi a 93/13 irányelvet, hogy az lehetővé teszi a tagállami jogalkotók beavatkozását, azonban csak abban az értelemben, hogy olyan szabályok fenntartását vagy elfogadását teszi lehetővé, amelyek az irányelv rendelkezéseinél magasabb szintű védelmet írnak elő, és ennek megfelelően szerződéses jogviszonyba jogalkotói beavatkozás formájában csak akkor lehet beavatkozni, ha e beavatkozás összhangban van a 93/13 irányelvvvel, vagy arra a 93/13 irányelv 8. cikkében előírt maximális fogyasztóvédelem keretében kerül sor, e beavatkozás viszont semmilyen módon nem gyengítheti ezt a védelmet; ilyen érvelést a Dunai ítéletben (C-118/17, 43. és 44. pont) találunk.
50. A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy a jelen ügyben való határozathozatal során az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: a Charta) rendelkezéseit is figyelembe kell venni, valamint úgy ítéli meg, hogy a jelen ügy az uniós jog hatálya alá tartozik, így azokat a garanciákat is alkalmazni kell, amelyeket a Charta nyújt a fogyasztó részére, különösen a 47. cikkben előírt hatékony jogorvoslathoz való jogot, amely rendelkezés mindenkinek olyan jogot biztosít, amelyre hivatkozhat a tagállami bíróságok előtt, beleértve a magánszemélyek közötti jogvitákat, továbbá a hatékony jogorvoslathoz való jog Charta 38. és 47. cikkében foglalt szabályait a 93/13 irányelv alkalmazásakor is be kell tartani; a kérdést előterjesztő bíróság ilyen értelmezést talál a C-34/13. sz. Kušionova ügy 47. pontjában és az Egenberger ítéletben (C-414/16, 70–82. pont).

[eredeti 11. o.]

51. Ebben az értelemben, ha a ZID ZPK 2015-t úgy kell értelmezni, hogy alkalmazása eredményeként, azaz magával a hitelszerződéseket kiegészítő megállapodások megkötésének aktusával a fogyasztó elveszíti a jogvédelemhez, a teljes visszatérítés érvényesítéséhez és mindazon javaknak a visszaszolgáltatásához való jogot, amelyeket tisztességtelen és semmis szerződések, illetve tisztességtelen és semmis szerződési feltételek alapján szereztek, e bíróság úgy véli, hogy az uniós joggal és a hatékony jogorvoslat Charta 47. cikkének értelmében vett elvével összhangban köteles a 93/13 irányelv teljes érvényesülését biztosítani, mégpedig azáltal, hogy mellőzi a ZID ZPK 2015 valamennyi, az irányelvvvel ellentétes

rendelkezésének alkalmazását, más szóval, ha a ZID ZPK 2015-t így kellene értelmezni, akkor azt nem lehetne alkalmazni, és ennek következtében valamennyi, e törvény alapján kötött kiegészítő megállapodás érvénytelen és semmis lenne.

52. A fentiekkel összhangban a kérdést előterjesztő bíróság úgy értelmezi a 93/13 irányelvet, hogy egyetlen olyan törvényi szabályozás – így a ZID ZPK 2015-ban foglalt szabályozás – sem járhat azzal a következménnyel, hogy gyengíti azokat a jogokat, amelyek a felperest a 93/13 irányelv vagy a Zakon o zaštiti potrošača (a fogyasztóvédelemről szóló törvény) alapján megilletik, amely szabályozásnak az a célja, hogy visszaállítsa az eredeti ténybeli és jogi helyzetet a tisztességtelen feltételek oly módon történő eltörlése által, mintha azok soha nem léteztek volna, és visszaszolgáltassa mindazon előnyöket, amelyekre az alperes a felperes rovására jogalap nélkül tett szert, éppen e feltételek alapján.

NEMZETI JOG

53. A nemzeti jog vonatkozó rendelkezéseit illetően a kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza, hogy a Zakon o obveznim odnosima (a kötelmi viszonyokról szóló törvény, a továbbiakban: ZOO) úgy rendelkezik, hogy a semmis szerződés és a semmis szerződési feltételek nem orvosolhatók, és előírja, hogy a ZOO 322. és 326. cikkének megfelelően a semmisséget *ex tunc* hatállyal kell megállapítani, ezért azt a szerződés megkötésének időpontjára tekintettel kell vizsgálni és megállapítani. Ennélfogva a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy ez ebben az értelemben összeegyeztethető a 93/13 irányelvvel.
54. A Zakon o obveznim odnosima (a kötelmi viszonyokról szóló törvény) szerint a semmis szerződés nem válik érvényessé valamely semmisségi ok későbbi megszűnése miatt, sem pedig a szerződés meghosszabbításával (a ZOO 145. cikke), továbbá nem válhat érvényessé egyezség alapján sem (a ZOO 158. cikkének (2) bekezdése), függetlenül a felek által a ZID ZPK 2015 alapján megkötött kiegészítő megállapodás jogi minősítésétől, amit a ZOO 148. cikkének (1) bekezdése is igazol, amely szerint a meghosszabbítás semmis, amennyiben korábban a kötelezettség is semmis volt, valamint a ZOO 158. cikkének (2) bekezdése, amely megállapítja, hogy semmis jogügyletre vonatkozó egyezség semmis. A nemzeti jogszabályok értelmében ugyanis, ha a szerződés vagy valamely szerződési feltétel semmis volt, a felek nem hajthatnak végre semmilyen olyan jogügyletet (meghosszabbítás, egyezség, stb.), amely alapján a semmis feltételeket jogilag megerősítenék, módosítanák, vagy jogilag érvényessé tennék, mivel ez nyilvánvalóan ellentétes a ZOO 322. cikkével, amelynek értelmében a semmis jogügyletet úgy kell tekinteni, mintha arra soha nem került volna sor. A nemzeti kötelmi jog egyik alapelvéről van tehát szó, amelynek indoka pontosan az, hogy a közérdek és a közrend olyan sérelméről van szó, amelyet az időmúlás nem orvosolhat.

55. A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy e rendelkezések összeegyeztethetők az uniós joggal, amint azt például az alábbi ítéletekben is megállapították: Banco Primus ítélet (C-421/14, 42. és 43. pont). A kérdést előterjesztő bíróság továbbá úgy véli, hogy saját felfogása és értelmezése alapján nem helyettesítheti a tisztességtelen feltételeket olyan tartalommal, amelyet nem egyeztettek, ilyen következtetésre pedig az Abanca Corporation Bancaria ítélet (C-70/17 és C-179/17, 54. és 55. pont) alapján jutott, e feltételeket pedig *ex tunc* hatállyal kell kiküszöbölni.

[eredeti 12. o.]

56. A legfelsőbb nemzeti bíróságok eddigi ítélkezési gyakorlatát illetően a kérdést előterjesztő bíróság a Vrhovni sud RH (a Horvát Köztársaság legfelsőbb bírósága) meglévő ítélkezési gyakorlatára hivatkozik, amely bíróság a [...] ügyben 2001. június 27-én úgy határozott, hogy valamely jogügylet érvényességét azon körülmények és rendelkezések alapján kell megítélni, amelyek a szerződés megkötésének időpontjában voltak hatályban, és hasonló álláspont szerepel például a Vrhovni sud RH (a Horvát Köztársaság legfelsőbb bírósága) 2008. október 28-i [...] határozatában és a VSRH (a Horvát Köztársaság legfelsőbb bírósága) [...] 2007. április 11-i és [...] 2010. október 26-i határozatában; e tekintetben az Ustavni sud RH (a Horvát Köztársaság alkotmánybírósága) állandó ítélkezési gyakorlata is rendelkezésre áll, mint például a [...] 2003. szeptember 17-i határozat.

57. Az ítélkezési gyakorlatban és a Vrhovni sud RH (a Horvát Köztársaság legfelsőbb bírósága) által a jogszerűség – akár meghosszabbítás, akár egyezség alapján – történő visszaállításának lehetetlenségével kapcsolatban kifejtett jogi álláspontok hivatkoznak a [...] 2010. szeptember 8-i határozatra, amely szerint egyezség alapján a semmis jogügylet jogszerűsége nem állítható vissza, míg a [...] határozattal összhangban a meghosszabbítás révén szintén nem állítható vissza a semmis jogügylet jogszerűsége, ami összhangban van a Zakon o obveznim odnosima (a kötelmi viszonyokról szóló törvény) 148. cikkével.

58. Végezetül a kérdést előterjesztő bíróság a Vrhovni sud RH (a Horvát Köztársaság legfelsőbb bírósága) [...] 2019. február 12-i határozatára is hivatkozik, amelyben e bíróság megállapítja a hitelt a ZID ZPK 2015 alapján átváltó fogyasztók szerződési feltételek tisztességtelennek és semmisnek nyilvánításához fűződő jogi érdekének fennállását, annak érdekében, hogy e tisztességtelennek és semmisnek nyilvánítás alapján gyakorolhassák az őket megillető jogokat, és amely határozatban a Vrhovni sud RH (a Horvát Köztársaság legfelsőbb bírósága) pontosan a jogszerűségnek a szerződés semmissége esetében történő visszaállítása tárgyában határozott, amikor arra az álláspontra helyezkedett, hogy magának a törvénynek az alapján áll fenn a semmisség, mégpedig a jogügylet végrehajtásának időpontjától kezdve, amelynek során a semmis szerződés nem lesz érvényes még akkor sem, ha az érvénytelenségi ok a későbbiekben megszűnik – a ZOO 326. cikkének (2) bekezdésében említett kivételes körülmények kivételével, amelyek viszont jelen ügyben nem merülnek fel (az érvénytelenség

oka a kisebb fajsúlyú tilalom volt, a szerződés pedig teljes mértékben teljesezésbe ment). A kérdést előterjesztő bíróság a Vrhovni sud RH (a Horvát Köztársaság legfelsőbb bírósága) [...] 2020. május 26-i határozatára is hivatkozik, amely szintén megállapítja a hitelt átváltó fogyasztók jogát az eredeti hitelszerződés feltételeinek tisztességtelenné minősítéséhez és a fogyasztót ezen a jogcímen megillető jogok gyakorlásához.

59. A bíróság mellékletként külön iratban terjeszti elő a nemzeti jog rendelkezéseinek kivonatát, mégpedig 1. és 2. MELLÉKLETKÉNT, valamint a kereset és a felek beadványait 3. MELLÉKLETKÉNT.

Zágráb, 2020. október 15.

A mellékletek jegyzéke:

1. A felperes 2019. június 12-i keresete
2. Az alperes 2019. szeptember 2-i ellenkérelme
3. Az alperes 2020. június 29-i beadványa

[eredeti 13. o.]

4. A felperes 2020. október 2-i beadványa
5. A felperes 2020. október 7-i beadványa
6. Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (a fogyasztói hitelről szóló törvényt módosító és kiegészítő törvény)
7. Nemzeti jogszabályok

[eredeti 14. o.]

[...]

[...]